SPRAWA

W. JP. Jana Antoniego Konſtantynowicza Komornika Ptu Grodzieńſkiego Intendenta Celnego Komory Wierzbołłowſkiey

przeciwko

J. P. Muſtaffie Ułanowi Porucznikowi J. K. Mci i W. J. P Tadeuſzowi Eydziatowiczowi Piſarzowi Ziemſkiemu Woiewództwa Smoleńſkiego.

1mo. *O Podnieſienie i ſkaſſowanie wſzyſtkich w tey ſprawie, Dekretów Grodzkich Trockich tak oczewiſtych to ieſt dwóch Akceſſoryinych contra gradum Juris zapadłych, a trzeciego pryncypalnego w Ru przeſzłym 1780. 7bra 12. D. błędnie i nieprawnie ferowanego, jakoteż dwóch Kontumacyinych in ordine ſatisfakcyi Dekretowi za appellowanemu evocatorie w Grodzie Trockim przez JPa Ułana na Konſtantynowiczu otrzymanych,* a po ſkaſſowaniu tych wſzyſtkich Dekretow.

2do *O Wyſłanie całkowitey ſprawy do Sądu Grodzkiego Grodzieńſkiego jako natę ſprawę z przepiſu Prawa właściwie należącego.*

3tio. *O Ukaranie JPa Ułana dwókrotnemi penami Ewokacyinemi za niewolne przezeń w Grodzie Trockim po zaſzłey już od Dekretu pryncypalnego appellacyi dwóch kondemnat na Konſtantynowiczu uzyſkanie.*

4to. *O Uznanie dla W. Konſtantynowicza iak nayprędzey Rehabicyi do Folwarku Zaleſkowſzczyzna zwanego zatemiż ewokacyinemi Kondemnatami Jemu odiętego.*

5to. *O Nakazanie iak nayściśleyſzey przez Ułana kalkulacyi ze wſyelkich użytków w tym Folwarku od daty obięcia onego korzyſtanych, niemniey Weryfikacyi poczynionych in fundo ſzod, komportacyi ruchomości i addukcyi zabranego bydła.*

6to. *O Pokaranie W. Eydziatowicza za tradycyą tegoż Folwarku nad przepis Prawa favorabiliter dla Ułana uczynioną.*

7mo. *O Powrót Expenow Prawnych zokkazyi pozwanych Jchmościow na tę ſprawę łożonych.*

Krótkie opiſanie początku, wzroſtu, i ſtanu teraznieyſzego tey Sprawy.

Ludzie dziedziczni poddani JW. Paca Staroſty Wileńſkiego to jeſt Andrzey Oyciec, Paweł, Symon, Woyciech, Jgnacy i Antoni Synowie Piotrowſcy czyli Kopieczkowie do Dóbr *Dowſpudy*, a Maciey Woyciech i Paweł Okuniewiczowie do Dóbr *Mazurek* zdawna należące przyſzli trzema jeſzcze laty przed oſtateczną Luſtracyą Podymnego do Folwarku W. Konſtantynowicza *Auſztokolnie* zwanego, i tam domami oſiadſzy, lat więcey ſześciu ſpokoynie mieſzkali.

Stało ſię za czaſem: że ſąmſiaduiący Konſtantynowiczowi JP. Ułan wyprowadziwſzy pierwiey zpod Konſtantynowicza Człeka Jmieniem Jerzego Łukaſzuna *Kucem* przezwanego, ośmielił ſię napotym naiachać na Wieś Konſtantynowicza do *Auſztokolnia* należącą, zabrał gwałtownie wſzyſtkich tych wzmienionych poddanych Pacowſkich pod Konſtantynowiczem zaſiedziałych, i onych z Zonami, Dziećmi i całym Jch dobytkiem do Folwarku ſwego *Abramowſczyzna* zwanego zupełnie przeprowadził.

Pozywał go oto natychmiaſt Konſtantynowicz przed Sąd Grodzki Trocki,

A　　　　a izby

1783. Febr. 14. d. [illegible] JP. [illegible]
przegrał więcey 6. Niedz. y 100 Kop.
expensa [illegible] dla Ułana [illegible]

a iżby tym beśpieczniey mógł o tych Ludzi rozpoczęty przeciw Jemu popierać proceder, udał się co nayrychley do wieczystego i ch Dziedzica JW. Paca, wziął od niego na Piotrowskich czyli Konieczków Prawo wieczysto-darówne, a na dalszych zupełną do pozyskania (gdzieby się znaydowali) plenipotencyą dla siebie uzyskał.

1778 *Apr: 5. D. Prawo wieczysto darowne, i jedneyże datty Plenipotencya JW. Paca składaią się w Autentykach*

Przypadł w krótce za pozwem Konstantynowicza Aktorat w Grodzie Trockim, stawał tam nayprzód Konstantynowicz oskarżaiąc Ułana o gwałtowne ludzi wyprowadzenie, o zabor wszelkiego przynich majątku, o naiechanie na wieś, a przeto samo o udziałaną wiolencyą, i iako w sprawie zgatunku swego *Uczynkowey* prosił uznania Inkwizycyi i komportacyi zabraney ruchomości, ale Sąd Grocki Trocki na samym zaraz w stępie wielki fawor Ułanowi pokazał, bo chcąc go przed weyściem jeszcze wpoznanie sprawy od zarzutu wiolencyi zupełnie uwolnić, Inkwizycyi arbitralnie nieuznał, a tylko *Simpliciter* Kopie z spraw *cum statuitione* poddanych jakby *in Causa Civili* decydował, i rozprawę w czas przyszły bez żadnych dalszych przypozwów *zatym szczególnie Dekretem* dla stron udeterminował.

1778. *Maja 5. D. zapadły składa się Dekret.*

Nim jeszcze zatym Dekretem przypadł Aktorat Konstantynowicza tym czasem JP. Ułan sprowadził do Trok niektórych ludzi pod obowiązkiem statuicyi u niego będących, i onych gwołi i myśli swey nauczonych w czasie sądzących się Roczkow do examinu stawił, a Sąd Grodzki Trocki dotyla w tey mierze dla Ułana pokazał się być sprzyiaiącym: że bez pozwu, i bez Aktoratu za samym tylko Wniesieniem examen z tych ludzi wedle punktów przez Ułana podanych arbitralnie uczynił.

Przyszła potym powtórnie z aktoratu Konstantynowicza sprawa ta przed Sąd Grocki Trocki, a JP. Ułan za przywołanym aktoratem nie czynił powinney satysfakcyi Dekretowi pierwszemu, bo żadnego z tych ludzi, których mu stawić kazano, na Sądzie niestawił, stanął więc natychmiast Konstantynowicz o nakazanie satisfakcyi temu Dekretowi, i o wskazanie na Ułanie pen Kontrawencyinych, ale JP. Ułan chcąc na ów czas wymówić się od zasłużoney kary, udał się do fortelnych przemysłów, wyniosł po Konstantynowicza Załobę: *jakoby ci ludzie których Ułan stawić do Sądu Dekretem był obowiązany będąc przez Konstantynowicza zpod Ułana wyprowadzonemi nie już u Ułana, lecz u samegoż Konstantynowicza znyadowali się,,* i przytakiey Załobie o uznanie Inkwizycyi dopraszał się; Sąd zaś Grocki Trocki chociaż pamiętał o tym: że sam Dekretem swoim statuicyą ludzi nakazał, że Inkwizycyą w tey sprawie uchylił, że rozprawę między stronami bez żadnych dalszych przypozwów determinował, i chociaż także wiedział o tym: że żadne Prawo żadnemu Sądowi własnych Dekretów przeistaczać niepozwala, i że Konstytucya Koranacyina *dyllacyi Copiar: Spraw* w iedney sprawie *podwakroć* użyczać wyraźnie zakazuje: tak jednak daleko na stronę Ułana był powolnym: że i satysfakcyą swemu Dekretowi względem uznaney statuicyi poddanych wstrzymał, i Inkwizycyą dla wybadania się niby: *czy owi Ludzie, (októrych iest sprawa) byli na ów czas pod Konstantynowiczem? czyli też pod Ułanem?* przeciw Dekretowi swoiemu na prożbę Ułana uznał, i nowe stronom zapozwy pomimo wyra-

żne

źne Dekretu ſwego oſtrzeżenie wynoſić do ſprawy pozwolił, i dylla cyą nakoniec *Copiar: Spraw* w jedney i tey ſamey ſprawie powtórnie dać nakazał, a o Paręce którey Konſtantynowicz po Ułanie dopraſzał ani wzmianki nawet żadney w Dekrecie ſwym nieuczynił.

1779. Maja 11. Dnia ferowany ſkładaſię Dekret

Poznawał to naówczas Konſtantynowicz że appellować od tegoż Dekretu jako jeſzcze niepryncypalnego byłoby próżnie, czekał więc cierpliwie przyzwoitey do appelowania pory, atym czaſem, choć go widział zewſzech miar być Dekretem nieprawnym, przez sentyment iednak Obywatelſtwa poſluſzeńſtwo mu czynił, i do aktów Jnkwizycyi i Weryffikacyi przyſtąpić niewzbraniał ſię, ſwiadczą otym

1779. Auguſta 18. Dnia wydane do Jnkwizycyi Pozwy i we dwa dni potym expedyowany przez wyznaczonych Urzędnikow akt Wereffikacyi

Niechciał nic opuścić Konſtantonowicz coby mu do zruynowania tak besprawnego Dekretu w czas przyſzły poſłużyć mogło, i przeto torując ſobie drugę do przyſzley appelacyi, wcześnie przeciw temu Dekretowi manifeſt uczynił.

1780. Maja 31. Dnia w aktach Ziemſkich Smoleńſkich zanieſiony na Urząd i razem na ſtronę ſkładaſię manifeſt

Przyſzedł nareſztę czas oſtateczney między ſtronami w Grodzie Trockim rozprawy, podał tam nayprzód Konſtantynowicz akceſſoryiną do Sądu proźbę o nakazanie ſatyſfakcyi Dekretowi pierwſzemu względem ſtawienia ludzi przez Ułana y o peny kontrawencyine natymże Ułanie, ale Sąd Grodzki Trocki wſtrzymuiąc powtórnie ſatyſfakcyą Dekretowi ſwoiemu, całą tę kweſtyą tak o ſtatuicyą jakoteż o peny kontrawencyine *ad principale* odłożył.

Uformował potym J. P. Ułan *acceſſorium* o uznanie examinu z trzech ludzi przezeń ſtawionych, i żądał koniecznie żeby ten examen był tylko czyniony wedle Jnterogatoriów od niego podanych, zaprzeczył tak nieregularnemu żądaniu Jego Konſtantynowicz, i natychmiaſt do tego examinu zeſtrony ſwey także Jnterrogatoria podał, ale Sądowi Grodzkiemu Trockiemu takſię podobało że tylko ad *inſtantiam* iednego Ułana wedle Jnterrogatoriów iego ów examen uznał, a Jnterrogatoriów od Konſtantynowicza podawnych nieprzyiął, i co więkſza że one były podawane o tym nawet w Dekrecie bynaymniey niewſpominał.

Przyſtąpił po tych akceſſoriach Konſtantynowicz do przekładania pryncypalney ſprawy, ſkładał na Sądzie Regeſtra Bircze czyli Jnwentarze ſtarodawne Dowſputſkie zktórychſię jawnie pokazało że cała Familia Kopieczkow Piotrowſkiemi pośledniey nazwanych do maiętności *Dowſpudy* zdawna należała, ſkładał koleyno natych że Kopieczków czyli Piotrowſkich Prawo darowne, a na dalſzych poddanych Plenipotencyą od J. W. Paca Konſtantynowiczowi daną, dowodził że ci wſzyſcy podani (o których ieſt ſprawa) oſtateczną luſtracyą podymnego ſą w *Auſztokolniu* zaięci, czytał przed Sądem Konſtytucyą 1775 Ru mieſzkańców *circa poſſeſionem osad* utwierdzaiącą, na oſtatek przy tych wſzyſtkich dowodach biorąc ſię do przyſiegi, proſił iżby mu ci wſzyſcy poddani do Auſztokolnia byli przyſądzeni, ale Sąd Grodzki Trocki niemiał względu na te wſzyſtkie dowody Konſtantynowicza, naganił arbitralnie Jnwentarze Dowſpudzkie, wytłumaczył przewrótnie na ſtronę Ułana Konſtytucyą 1775. Ru odrzócił poda-

 waną

waną od Konſtantynowicz a przyſięgę, aprzychyliwſzy ſię naywięcey do właſnego wyznania Chłopów za sobą samemi swiadczących, i do ſwiadectwa Mieſzczan Lipſkich tymże Chłopom bliſko ſpokrewnionych, takie z oſobna ſorował wyroki

Nayprzód co do Andrzeia Kopierzki Kazimierzem Piotrowſkim niewłaściwie przezwanego lubo wſzelkie Prawa zawſze Szlachcica *contra Plebeium* bliżſzym być do przyſięgi przeznaczaią, Sąd iednak Grodzki Trocki mimo to wſzyſtko przypuścił Chłopa przeciw Konſtantynowiczowi do przyſięgi, i zatą iego przyſięgą wiecznie go z pod Konſtantynowicza u wolnił, a jakoby pod Ułanem zaſiedziałego, Ułanowi *do Poſzyrwincia* ſądził.

Koleyno co do Okoniewiczów: gdy już Sąd Grodzki Trocki do uwolnienia Jch z pod Koſtantynowicza inney nienaydował przyczyny, naówczas wzioł do Dekretu tę nieregularną i cale niewcześną przyczynę: *że Konſtantynowicz jakoby nielegalnie, bo nie Imieniem J W Paca rozpoczął o tych Chłopow Proceder,* a przecież uznaiąc ten proceder Konſtantynowicza za nielegalny, ſuspenſy do adcytacyi J W Paca (jakby w takim przypadku uczynić należało) nieuznał, lecz bez ſprawy z Dziedzicem oczewiſcie tych Chłopów Ułanowi przyſądził.

Oſobno co do Jerzego Łukaſzewicza czyli Kuca: tego chociaż oſtateczną Luſtracyą Dymów w Auſztokolniu być znaleźionym i sam nawet Ułan nieprzeczył, Sąd iednak Grodzki Trocki niekazał mu wrócić ſię do Auſztokolnia, ale go *w Poſzyrwinciu* przy Ułanie zoſtawił.

Względem zaś pen Kontrawencyinych akceſſorium wyrokiem *ad principale* ſuspendowanych: lubo J P Ułan ſam w ſwoiey właſney wypiſał ſię Załobie: że Paweł Okuniewicz jeden z tych ludzi których Ułan ſtawić do Sądu Dekretem był obowiązany niewychodząc nigdzie zpod Ułana, przez lat bliſko trzynaście mieſzkał pod nim nieprzerwanie, a ztąd lubo J P Ułan własną ſwą załobą do możności ſtawienia takowego Człeka, a za nieſtawieniem onego, do uczynioney tym samym dobrowolney Dekretowi Kontrawencyi ſam przyznawałſię Sąd jednak Grodzki Trocki tak daleko mu pobłażył że go od pen Kontrawencyinych zupełnie uwolnił.

Ajako ten Sąd wrozſądzeniu głównieyſzych punktów ſprawy zawſze był dla Ułana parcyalnym, a dla Konſtantynowicza uciążliwym, tak równie i pomnieyſze pretenſye między temiż ſtronami w akcie wereſikacyi nawzaiem doſiebie regulowane na ſtronę Ułana zſaworem, ana ſtronę Konſtantynowicza ſurowie rozſądził.

Nayprzód bowiem niedoſyć natym że ludzi Luſtracyą *w Auſztokolniu* objętych od Konſtantynowicza odsądził lecz ieſzcze za Budynki i Domy Jch *w Auſztokolniu* pozoſtałe(za które aż do tąd Konſtantynowicz podatek podymny daremnie opłacać muſi) 72 Złott dla Ułana na Konſtantynowicza wſkazał.

2do. za pretenſyą Jerzego Łukaſzewicza o dwie ſtrzelby przy zaieździe Dóbr *Hańczy* zokkazyi niby Konſtantynowicza utracone 40. Złł Pol: dla Ułana na Koſtantynowiczu ſądził, a drugą pretenſyą Łukaſzewicza o 40. Rubli ztegoż samego Zaiazdu *Hańczy* wynikłą, niewiedzieć dla jakiey przyczyny nierozſądzoną do oſobnego aktoratu odłożył.

3tio.

3tio W pretenſyi tegoż Łukaſzewicza o zaległy iakoby iurgielt do Konſtantynowicza goło - ſłownie roſzczoney odprzyſięgać ſię Konſtantynowiczowi nakazał.

4to Pretenſye wzajemne Konſtantynowicza o dezolacyą domu, o zaległą pańſzczyznę, i o dalſze remanenta ſłuſznie do Łukaſzewicza regulowane *nullitate* ſkaſſował.

5to Pretenſyą oſobną Konſtantynowicza o ſpółt gorzałki, o nieoddanie pieniędzy za dwie baryłki, wótki i o naczynie blaſzanne przy ucieczce zabrene do Woyciecha Okuniewicza ſprawiedliwie ſtoſowaną wiecznie umorzył, a tylko blaſzankę do wzięcia którey ſam Okuniewicz dobrowolnie przyznał ſię, powrócić nakazał.

6to Podobnież pretenſye dalſze Konſtantynowicza jako to o dawane Piotrowſkim i Okuniewiczom zapomogi, o ſzkodowanie z przyczyny uſtaley po wyiściu ich pańſzczyzny, o wykopanie przez Pawła Okuniewicza ſkarbu, do Ułana regulowane, niekażąc nawet odprzyſięgać ſię Chłopom zupełnie pokaſſował; *a przeciwnie.*

W prerenſyi Ułana o gwałtowne iakoby ſtratowanie żyta i ſkoſzenie jarzyny do Konſtantynowicza roſzczoney chociaż żadnych za Ułanem dowodow niewidział, odprzyſięgać ſię jednak Konſtantynowiczowi kazał.

Naoſtatek Expenſu prawnego dla Ułana na Konſtantynowiczu 400. *Złot: Pols:* uciążliwie ſądził.

1780. 7bra 12. d. ferowany widzić Dekeret.

Podał natych miaſt Konſtantynowicz tak od tego pryncypalnego, iakoteż od pierwſzych dwóch akceſſoryinych Dekretów apellacyą przed Trybunał, ale ſąd Grodzki Trocki niechcąc mieć względu na to: że i od Inkwizycyi *na pierwſzym terminie* uchylonej, a *na drugim terminie* nakazaney, i od powtórzoney dyllacy Copiar: ſpraw, i od przeiſtaczania właſnych Dekretów, i od uznawanych bez pozwu i a ktoratu examinów, i od niedaney na żądaną parękę rezolucyi, i od uchylonych nakoniec pen Kontrawencyinych i Wiolencyinych Appellacye zawſze ſą wolne, ujął ſię ſzczegulnie tego pretextu: *że Sprawa ieſt o wyprowadzenie Poddanych*, i pod tym haſłem podawaną ze ſtrony Konſtantynowicza appellacyą uchylił, a ſatysfakcyą dekretowi ſwemu abſolutnie nakazał.

Wyniosł potym Ułan do Sądu prozbę o rejektę czyli raczey o remisſę Juramentu Piotrowſkim uznanego, zaprzeczył na ów czas tey jego prozbie Konſtantynowicz, ale Sąd Grodzki Trocki nietylko tey Regekty gwoli Ułana nieodmówił lecz nad to użyczył mu iey ſpoſobem cale nowym, i do tąd ieſzcze w żadney Juryzdykcyi niepraktykowanym, bo nie przed Sądem jakimkolwiek, lub w Kancellaryi przed Regentem, ale w Kościele Grażyſkim przed Xiędzem Plebanem lub Komendarzem w przytomności Woźnego *adlibitum* użytego ſądzony Chłopowi Jurament wykonywać dozwolił, a co większa: chcąc podſtępnie umocnić ſwóy Dekret przez Konſtantynowicza za appellowany, zapiſał za jednym zachodem Rejektę Juramentu Konſtantynowiczowi ſądzonego, i jakoby Konſtantynowicz ſam na tę Reiektę dobrowolne zgadzał ſię *contra fidem* przyświadczył.

Uczynił Konſtantynowicz przeciw tym wſzyſtkim Sądu Grodzkiego

B postep-

postępkom solenny Manifest, a popierając założoną od Dekretu appellacyą równie postronę jako też i po Urząd wyniosł przed Trybunał pozwy.

1780. Octobra 6. Dnia Manifest, a potym wyniesione składają się Pozwy.

Niemógł tak rychło Konstantynowicz z Regestrów appellacyinych doczekać się sprawy na Trybunale, a tym czasem Jegomość Pan Ułan pozywając go *evocatorie in ordine* satyfakcyi Dekretowi za appellowanemu przed Sąd Grodzki Trocki, dwie na nim kondemnaty wzyskał i za temi kondemnatami wyiednawszy *ad nulla narrata brachium millitare*, zajechał gwałtownie Folwark Konstantynowicza *Zaleskowszczyzna zwany*, zajął w nim za *3000.* wskazów *4000.* Złotych roczney intraty, zabrał w Gumnie na kilkaset kop różnego zboża, wyłowił Jeziora, wyrznął Ptastwo i znaczną część obory, a drugą część teyże Obory z karmu wszelkiego ogołoconą do Konstantynowicza przepędził, słowem: cały Folwark spustoszył i zdezelował, a co tylko on tam uczynił, to wszystko sprowadzony na tradycyą Urzednik Wielmożny Jegomość Pan Eydziatowicz Pisarz Ziemski Smoleński listem swym Urzędownym podawczym zupełnie mu approbował.

Y to tedy jest: co Konstantynowiczowi dało pobudkę do wyniesienia nowych po Ułana i razem po Wielmożnego Eydziatowicza zapozwów, które on teraz wespół z uprzedzonym Manifestem na Trybunale składając, odwoływa się do prozb na czele produktu tego wypisanych.